

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ »

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Історія та правознавство)
Факультет	географії, історії та туризму
Кафедра	Історії, теорії держави і права та філософії
Семестр	1
Кількість кредитів	5
Мова викладання	українська

Викладач	к.пед.н., доц. Левдер Андрій Іванович
Контактна інформація	levderandri1@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна спрямована на підготовку студентів до формування активної професійної позиції, розвитку критичного мислення та об'єктивного сприйняття тривалості історичного процесу. Вивчення навчальної дисципліни включає аналіз процесів, явищ, історичних фактів, закономірностей і особливостей світового історичного розвитку. Усвідомлення трансформації світової та української історіографії.
Мета та цілі	Вивчення цієї дисципліни дає можливість опанування студентами основ становлення методологічних принципів та засад наукових історичних дисциплін. Аналізувати сутність історичного знання в контексті сучасних світоглядно-методологічних парадигм. Формування у студентів системних знань у галузі методології історичних досліджень й теоретичне обґрунтування інструментарію історичного пізнання. Завдання: опанувати дисципліну як специфічну форму гуманітарного знання, що виконує важливі світоглядні та методологічні функції, розкрити її специфіку і значення; поглибити знання основних філософських законів та сучасних парадигм історичної науки; засвоїти основні концепти методології історії, вміти критично ставитись до них; осягнути філософію історії не лише як певну суму знань, а насамперед – усвідомлене відношення до світу; вивчити сучасний стан теоретичних підстав історіографії в її різних формах і напрямках; набути навиків самостійної оцінки сучасних здобутків історико-філософської науки.
Результати навчання	У результаті вивчення дисципліни студент оволодіє знаннями та розумінням методологічних засад розуміння змісту основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії та впливу сучасної гуманітаристики на історіографічний процес. Характеризуватиме існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів. Розширить навички використання нових освітніх та інформаційних технологій, сучасних засобів навчання та використання їх у педагогічному процесі.

Соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (Soft skills)	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: громадянську позицію, навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Історія України», «Вступ до історії», «Сучасна українська історіографія», «Сучасна зарубіжна історіографія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-ть балів
1. Історія як об'єкт філософських досліджень.	Предмет, завдання та структура курсу «Методологія історії». Загальні принципи наукового пізнання. Особливості історії як об'єкту досліджень. Зв'язок методології історії з філософією історії, історіографією, логікою, діалектикою, теорією пізнання (гносеологією), науковознавством, джерелознавством. Актуальність проблематики методології історії. Еволюція предмету методології історії. Основні проблеми сучасного вивчення історії.	Тести, питання.	6
2. Об'єкт, суб'єкт історичного пізнання.	Поняття об'єкту та предмету пізнання в історії. Біологічне, антропологічне та соціальне в історичному пізнанні. Культура і цивілізація як способи репрезентації історії. Закон і закономірність в історії. Універсалістські (синтетичні) спроби представлення історії. Роль особи в історії.	Проекти, практичні завдання.	6
3. Антична історіографія та телеологія європейського середньовіччя.	Виникнення історичної рефлексії. Здобутки давньогрецької історіографії. Розвиток історичної думки в Давньому Римі. Історична думка античної епохи про проблему миру та війни. Християнська історична теологія. Теоцентризм як парадигма середньовічної культури. Проблема теодицеї в історичному ракурсі. Поняття «Вічного миру». Ідея єдності світу в середньовічній філософії.	Практичні завдання.	6
4. Історична думка від європейського Ренесансу до Просвітництва.	Ренесансні уявлення про історію. Антропоцентризм та гуманізм як базові дискурси Відродження. Пошуки шляхів розвитку історичної думки в 17 ст. Натурфілософія та філософсько-історична думка Просвітництва. «Всезагальний мир» епохи Просвітництва. Принцип деїзму в культурі Просвітництва.	Практичні завдання.	6
5. Метаморфози теоретичної історії у XX і XXI століттях.	Модерністські течії в світовій історіографії: від марксизму до неопозитивізму. Наукова революція середини XX ст. та її впливи на історіописання. Формування постмодерних тенденцій в теоретичній історії. Постмодернізм як філософська парадигма. Зміна уявлень про суб'єкт пізнання в постмодерній культурі. Сучасне трактування еволюції ідей миру та взаєморозуміння.	Кейси, тести.	6
6. Структура та рівні історичного пізнання.	Багатоманітність форм пізнання в сучасному світі. Теорія та емпірія в історичному пізнанні. Особливості теоретичного знання в історії. Поняття історичного факту. Проблема об'єктивності	Презентації, тести.	6

	теоретичного знання. Сенсуалізм і раціоналізм в історичному пізнанні. Поняття дискурсу, парадигми та епістемі. Проблема істинності знань в площині методології історії.		
7. Етапи історичного пізнання (дослідження).	Поняття ідеальних моделей. Структура моделей історичного пізнання. Структура історичного дослідження. Підготовчий етап дослідження. Інформаційний етап. Етап реконструкції та його особливості. Сутність пояснювального етапу. Поняття наративу та наративний етап досліджень.	Проекти.	6
8. Теоретико-методологічні засади історичного пізнання.	Поняття методу і методології. Класифікація наукових методів. Можливості та обмеження методів. Загальнонаукові методи. Спеціально-наукові методи. Конкретно-наукові методи та їх застосування. Постмодерні явлення про співрозмірність методу та теорії в історичному знанні.	Практичні завдання.	6
9. Історія в соціокультурному у просторі.	Гносеологічні та соціальні засади науки. Специфіка гуманітарного знання. Герменевтичний дискурс історії. Дискусії навколо соціальних функцій історичного знання. Функція підтримання взірців. Функція легітимізації теперішнього. Функція ідентифікації. Функція есканізму. Функція соціальної пам'яті.	Презентації, семінар-дискусія.	6
10. Суб'єкт історії як функція дискурсу.	Інтерпретація понять «буденна історія» та «сучасна історія» в контексті розвитку суспільства. Критерії історичності. Проблема парадигми історичного знання. Антропологічний чинник історії: зміна уявлень про його значимість. Ментальність та історична свідомість суспільства. Постмодерністські уявлення про спрямованість історичного руху. Аксиологічна складова дискусій про істину в історії.	Практичні завдання.	6

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Антонович М. Український історик: Журнал історії і українознавства. Числа 120-123. Тридцятиліття "Українського історика"/ Антонович М., Гирич І., Герус О., Дашкевич Я., Дзира Я., Домбровський О., Жуковський А.; Укр. істор. тов-во; За ред. Л. Винара.- Нью-Йорк; Торонто; К.; Л., 1994.- 356с.
2. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник. Київ, 2000.
3. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк, 1998.
4. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постановня неklasичної історіографії. Про історичне мислення. Київ, 2012.
5. Гатальська С. Філософія культури. Підручник.- К., 2005. 348 с.
6. Димитрова Л. М. Філософія історії в контексті сьогодення // Вісник НТУ України. Вип. 2. Київ, 2007. С. 20-35.
7. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле / Переклав В. Склокін; редактори В. Склокін і С. Троян. Київ: Ніка-Центр, 2012
8. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999.
9. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів, 2007.
10. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб./ В. М. Литвин, В. І. Гусев, А. Г. Слюсаренко.-К.: Вища шк., 2002. 430 с.
11. Колінгвуд Р. Ідея історії / Робін Дж. Колінгвуд. Київ, 1999.
12. Кремень В.Г. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду)/ В.Г.Кремень, Д.В.Табачник, В.М.Ткаченко.- К.: ARC-UKRAINE, 1996.- 793с.
13. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
14. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Київ, 1996.
15. Портнов А. Історії істориків: Обличчя й образи української історіографії ХХ століття = Historians and their Histories/ Укр. Наук. ін-т Гарвардського ун-ту; Ін-т Критики.- К.: Критика, 2011.- 240с.
16. Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія: Історіософія світової та української історії ХVІІ - ХХ століть.- К.: Либідь, 2002.- 478с.- Бібліогр.: С.464 - 475.
17. Предборська І., Ганаба С. Філософія історії. Навч. посібник.- К.: Університетська книга, 2019, 232 с.
18. Рюзен І. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010.
19. Тельвак В. Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія. Конспект лекцій. Дрогобич, 1999.
20. Шкільна історія очима істориків-науковців : матеріали робочої наради з моріторингу шкільних підручників / упорядник Яковенко Н. К.: Вид-во ім. О. Теліги, 2008. 128 с.: іл.
21. Яковенко Н. Вступ до історії. К. : Критика, 2007. – 376 с
22. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк, 1998.

23. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація. Київ, 1995-1998. Т.1-3.
24. Верменич Я. Локальна історія як науковий напрям: традиції й новації. Київ, 2012.
25. Верменич Я.В. Історична регіоналістика. Навчальний посібник / відп.ред. В.А. Смолій. – Київ, 2014.
26. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постановня неklasичної історіографії. Про історичне мислення. Київ: Ніка-Центр, 2012.
27. Мельник Л.Г. Предмет і методологія історичної науки. Київ, 1977.
28. Мельник Л.Г. Розвиток наукового пізнання історії. Київ, 1983.
29. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Київ, 1996.
30. Прицак О. Історіографія та історіософія М.Грушевського. Київ, 1991.
31. Тельвак В. Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія. Конспект лекцій. Дрогобич, 1999.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-5)	30
Змістовий модуль 2 (теми 6-8)	15
Змістовий модуль 3 (теми 9-10)	15
Підсумковий контроль – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни